

УДК 378.147

Волкова Наталія Павлівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, Україна
ORCID ID 0000-0003-1258-7251
npvolkova@yahoo.com

Верченко Лідія Сергіївна

аспірантка кафедри педагогіки та психології
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, Україна
ORCID ID 0000-0002-5437-9787
lydiaverchenko@gmail.com

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИШУ ЗАСОБАМИ ВЕБ-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті порушено проблему розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи засобами веб-орієнтованих технологій. Представлено аналіз підходів науковців до організації соціально-комунікативної підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів. Показано, що серед засобів формування означеної компетентності науковці виокремлюють інформаційно-комунікаційні технології, зокрема веб-орієнтовані, які мають значні дидактичні й комунікативні можливості. Акцентовано увагу на сутності соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи, її структурі (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, особистісний компоненти). Розкрито досвід використання окремих веб-орієнтованих технологій з метою розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вишів. У статті наведено приклади практичного застосування сервісу LearningApps.org як конструктора для створення інтерактивних мультимедійних вправ за допомогою різноманітних шаблонів. Використання інтерактивних вправ надає можливість активізувати пізнавальну мотивацію магістрантів, залучити їх до розв'язання обговорюваних проблем, розвинути комунікативні уміння й рефлексію; більш гнучко здійснювати контроль за засвоєними знаннями і вміннями. Наведено приклад використання електронної пошти для реалізації пролонгованого проекту, спрямованого на встановлення професійно спрямованих контактів з майбутніми викладачами вищих навчальних закладів, психологів, які навчаються у вишах Польщі. Розкрито особливості організації проектної діяльності в середовищі соціальних мереж, спрямованої на розвиток навичок командної роботи, інформаційно-комунікаційних умінь для вирішення професійних та соціальних проблем. У статті акцентовано увагу на доцільності позааудиторної роботи (Skype майстер-класи, вебінари та ін.) з метою розвитку у магістрантів мовленнєвих, інтерактивних умінь, соціального інтелекту.

Ключові слова: соціально-комунікативна компетентність; майбутній викладач вишу; веб-орієнтовані технології; сервіс LearningApps.org

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Ефективність діяльності сучасного викладача вишу як представника європейської спільноти на сьогодні все більше визначається розвиненістю в нього соціально-комунікативної компетентності – складника професійної компетентності, яка є основою продуктивних взаємовідносин, партнерської взаємодії, досягнення взаєморозуміння й реалізації цілей і завдань професійної діяльності, способом самореалізації, подолання особистих криз, самовдосконалення впродовж життя. Розвиток зазначеного феномену є ефективним під

час навчання майбутніх викладачів вищої школи за магістерськими програмами, які на сьогодні орієнтовані на диверсифікацію, індивідуалізацію навчального процесу, міждисциплінарну інтеграцію, зміну запитів ринку праці тощо.

Важливість розвитку соціально-комунікативної компетентності магістрантів з використанням веб-орієнтованих технологій зумовлена наявністю високого навчального й комунікативного потенціалу технологій, що забезпечують організацію спільної діяльності суб'єктів навчального процесу (магістрантів, викладачів, роботодавців), встановлення розмаїття взаємодій (безпосередні й опосередковані), самореалізацію у різних видах соціально-комунікативної діяльності, обмін набутим досвідом комунікації на професійному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми соціально-комунікативної компетентності фахівців привертала увагу багатьох дослідників. Науковці звертали увагу на сутність і структуру соціально-комунікативної компетентності (Е. Зеєр, О. Ковальова, С. Куринова, М. Трофименко, О. Шумилова, Я. Фруктова та ін.), шляхи формування соціально-комунікативної компетентності фахівців різного профілю (Л. Анфалова, О. Калугина, В. Киричук, Н. Климова, О. Попова, Т. Томенко, О. Тимофєєва, О. Тронь, Н. Чепелева, О. Усанова та ін.).

Аналіз наукових праць (С. Вдовина, В. Ковальчук, Б. Гершунський, Н. Гузій, О. Джуринський, Н. Лук'янчук, Т. Кошманова, Л. Пуховська, К. Рибачук, А. Соколова, Я. Фруктова та ін.) показав, що дослідники розкривають окремі аспекти соціально-комунікативної підготовки майбутніх викладачів вищих навчальних закладів, обґрунтовуючи можливість її формування й розвитку на основі використання потенціалу змісту освіти, відповідних організаційних форм навчання в освітній установі, покращення взаємодії між викладачами й суб'єктами навчання. Т. Кошманова розкриває існуючі в практиці підготовки майбутніх викладачів США «Школи професійного розвитку вчителів», які є основним механізмом забезпечення співробітництва та партнерства між шкільними вчителями та викладачами педагогіки університетів, набуття компетентностей у таких сферах, як менторство, автономний менеджмент, інноваційне лідерство, встановлення партнерства між вищими і загальноосвітніми навчальними закладами тощо [1]. В. Ковальчук [2] акцентує увагу на формуванні у майбутнього викладача здатності до співпраці зі студентами, педагогами, співробітниками, батьками, представниками громадськості для реалізації освітніх цілей конкретної вищої школи. Причому серед засобів формування означеної здатності автор називає різні інформаційно-комунікаційні технології. А. Соколова [3] презентує такі напрями соціально-комунікативної підготовки майбутніх викладачів: введення дисциплін – драма, курс з успішної кар'єри, мистецтво мислення, курс з уміння розв'язувати складні педагогічні задачі, курс із формування творчих лідерських якостей викладача. Серед технологій, які пропонує дослідниця, можна виокремити електронну пошту, Skype. У цьому ми вбачаємо спрямованість професійної підготовки майбутніх викладачів на формування в них готовності до педагогічної взаємодії у можливих різних ситуаціях навчального закладу.

Вважаємо, що запровадження веб-технологій у процес підготовки майбутніх викладачів суттєво розширює можливості розвитку соціально-комунікативної компетентності магістрантів. Дану думку підтримує О. Попова, акцентуючи увагу на ефективності СМАРТ-технологій, інформаційно-комунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних технологій у процесі формування соціально-комунікативної компетентності [4]. Дидактичні й комунікативні можливості веб-орієнтованих технологій в освітньому процесі обґрунтовані В. Биковим, М. Жалдаком, А. Коломієць, М. Лещенко, О. Овчарук, О. Спіріним та ін. Дослідники (А. Гайдаржи [5], М. Гулакова [6], Ю. Овчинникова, А. Забродина [7] та ін.) розкривають значні можливості веб-

сервісу learningapps.org для розробки інтерактивних вправ, реалізація яких у навчальному процесі сприяє зростанню мотивації студентів, їх активізації в обговоренні проблем, здійсненню перенесення способів діяльності в нові умови тощо.

Незважаючи на існуючі вагомні напрацювання, проблема розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вишів засобами веб-орієнтованих технологій на сьогодні ще не знайшла повного відображення у дослідженнях.

Метою статті є розкрити досвід використання веб-орієнтованих технологій як засобів розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вишів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

На підставі аналізу наукових розвідок дослідників (О. Калугина, О. Попова, Т. Томенко, О. Тимофеева, О. Усанова та ін.) визначено авторське бачення сутності феномену «соціально-комунікативна компетентність майбутнього викладача вишу», яке розуміємо як стійке, цілісне, інтегративне утворення особистості, що дозволяє особистості ефективно взаємодіяти з внутрішнім професійно-комунікативним середовищем і зовнішнім соціальним середовищем суспільства завдяки наявності соціально-комунікативних знань і вмінь, професійно важливих комунікативних якостей. Вона забезпечує фахівцю особистісну комфортність, професійну ефективність і соціальну затребуваність у всіх сферах життєдіяльності. Спираючись на роботи О. Попової та О. Усанової складниками соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів визначено: *мотиваційно-ціннісний* (рівень мотивації досягнення, спрямованість на взаємодію, потреба у спілкуванні, самоактуалізації, самоствердженні), *когнітивний* (повнота та міцність засвоєння соціально-комунікативних знань), *операційно-діяльнісний* (рівень володіння вміннями (мовленнєвими, невербальними, інтерактивними соціальними, інформаційно-комунікаційними), *особистісний* (соціальний інтелект, здатність до емпатії, рефлексивність).

Акцентуючи увагу на розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вишів, зупинимось, перш за все, на сутності поняття «розвиток», яке визначається незворотним характером змін та спрямованістю (тобто здатністю до накопичення змін, «надбудови» нових змін над попередніми) та їх закономірним характером, при цьому старі структури входять в нові, зазнаючи зміни і реорганізації. Вагомими виявилися погляди С. Максименка, який стверджував, що «психічний розвиток стає розвитком особистості в цілому тільки тоді, коли він починає перетворюватися на рефлексію особистістю власного досвіду. З цього моменту людина починає самостійно контролювати процеси та нести відповідальність за них, а отже – саморозвиватися» [8, с. 118]. Дані думки є значущими, оскільки розкривають особливості та умови розвитку психічних процесів людини в період її професійного становлення (активно відбувається протягом навчання в магістратурі), відкривають значні можливості для пізнання і самовираження.

Розвиток соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи розглядаємо як реалізацію таких методів навчання: діалогічно-дискусійні (диспут, дебати, дискусія, «мозковий штурм», круглий стіл, симпозиум); ситуаційні (проблемні ситуації, кейс-метод, комунікативно-ситуаційні задачі); методи колаборативного навчання («акваріум», «гарячий стілець», «пазл», «пазл – 2», «навчання в команді», «метод Дельбека», «метод синектики», «Mind Mapping», «антимозковий штурм») та ін. Послугування різновидами професійно спрямованої діяльності, залучення магістрантів до активної комунікації й взаємодії дозволяє,

спочатку безсвідомо, а потім і свідомо розвивати в них уявлення про норми, цінності професійної педагогічної діяльності, зокрема соціально-комунікативної діяльності, способи поведінки й власну участь у ній. Саме це надає процесу професійної підготовки майбутнього педагога комунікативного, діяльнісного, інтерактивного характеру.

Реалізацію переважної більшості методів навчання доцільно здійснювати із застосуванням технологій Веб 2.0, появу яких пов'язують з роботою Тима О'Рейлі (Tim O'Reilly) «What Is Web 2.0» (2005 р.), у якій представлено тенденції розвитку інтернет-спільноти на початку XXI ст. [9]. Технології Веб 2.0 є мережевим простором, контентом якого є продукти активності користувачів. Вони дозволяють працювати зі значними масивами публікацій, обмінюватися інформацією, коментувати й анутовувати тексти (блог, Вікі-Вікі, LiveJournal), створювати презентації, слайди, слайд-шоу, відео-, аудіоролики, самостійно наповнювати сайти певним змістом, обмінюватися повідомленнями (електронні RSS-стрічки, вікі, чати, Skype, електронна пошта, форуми, месенджери та ін.), візуалізувати зв'язки учасників мережевих спільнот, взаємодіяти, здійснювати сумісну роботу тощо.

Зупинимось на досвіді використання окремих веб-технологій під час реалізації технології розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи в процесі магістерської підготовки.

Перш за все зазначимо, що значна увага була приділена використанню LearningApps.org [10] – конструктора для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання під час аудиторних та позааудиторних занять. Наш вибір обумовлений тим, що сервіс LearningApps.org (додаток Веб 2.0 для підтримки освітніх процесів у навчальних закладах різних типів) призначений для розробки, зберігання інтерактивних завдань (вправ) з різних навчальних дисциплін, за допомогою яких магістранти можуть перевірити й закріпити свої знання в ігровій формі, надати коментарі на розроблені дидактичні матеріали однокласників, обговорити їх якість.

Даний сервіс надає можливість організувати роботу мікрогруп магістрантів, побудувати індивідуальний вектор вивчення навчальних курсів, створити власний банк навчальних завдань. На сайті представлено більше 30 різновидів шаблонів інтерактивних вправ (5 з них у формі гри для 2-4 учасників) за такою тематикою: тест на вибір відповіді + гра «Хто хоче стати мільйонером?»; вибір слів з тексту; складання слів з букв; гра «Парочки» (передбачає пошук логічно пов'язаних пар); знайти пару і відповідність в сітці (встановлення відповідності зображень з назвами, аудіо або відео); класифікація (розподіл елементів знань за категоріями); знайти на карті (використовуються мітки на інтерактивній карті Google); пазл «Відгадай-но» (потребує послідовного відкриття елементів зображення, розподілення понять за категоріями); сортування картинок (вимагає здійснення вибору назв для елементів зображення); таблиця відповідностей (потребує підбору безлічі понять до кожної категорії); розставити по порядку (передбачає розподіл текстів, зображень, аудіо або відео в правильній послідовності); хронологічна лінійка (потребує розподілу елементів за шкалою); шибениця (потребує складання слова з букв); заповнити пропуски; заповнити таблицю (за даними першого рядка і першого стовпця); вікторина з введенням тексту (передбачає надання відповіді до сукупності наданих запитань); кросворд; вікторина для кількох гравців (онлайн - гра за типом телегри «Своя гра»); «Де знаходиться це?» (онлайн - гра на швидкість, у якій відповідями на поставлені запитання є зображені мітки); оцініть (онлайн - гра, представлена послідовністю запитань з числовими відповідями); папка Challenge (онлайн - гра, у якій гравці послідовно виконують сортування елементів); скачки (онлайн - гра, у якій гравці мають відповісти на

сукупність запитань з найменшою кількістю помилок); mindmap (створення діаграми зв'язків); notebook (записна книжка); qikpad (блокнот з можливістю спільної роботи); аудіо / відеоконтент; голосування; дошка оголошень; календар (розклад); сітка додатків (створення набору з елементів Learning Apps); чат.

Приклади шаблонів для створення інтерактивних мультимедійних вправ сервісу LearningApps.org наведено на рис. 1.

Організацію роботи магістрантів з сервісом LearningApps.org здійснювали, послуговуючись відеоматеріалами YouTube, наробками О. Нікітіної [11], С. Патаракіна [12], А. Хайбулаєвої [13], методичними розробками І. Аман (<http://internet-servisi.blogspot.com/p/learning-apps.html>).

Так під час вивчення спецкурсу «Соціально-комунікативна компетентність викладача вищого навчального закладу» магістранти, об'єднані в п'ять мікрогруп, мали розробити 5 різновидів інтерактивних мультимедійних вправ за такими темами: «Соціально-комунікативна компетентність викладача вищого навчального закладу: сутність, структура, функції», «Спілкування викладача у процесі виконання різних соціальних і професійних ролей», «Попередження і регулювання конфліктів в освітянському середовищі», «Методи та засоби формування соціально-комунікативної компетентності викладача», «Можливості технологій інформаційного суспільства в соціальному та професійному житті викладача вишу». Кожна команда мала розв'язати інтерактивні вправи, розроблені іншими магістрантами (надати правильні відповіді швидше за інших). Змагання закінчилися рефлексією власної діяльності, обговоренням набутого досвіду.

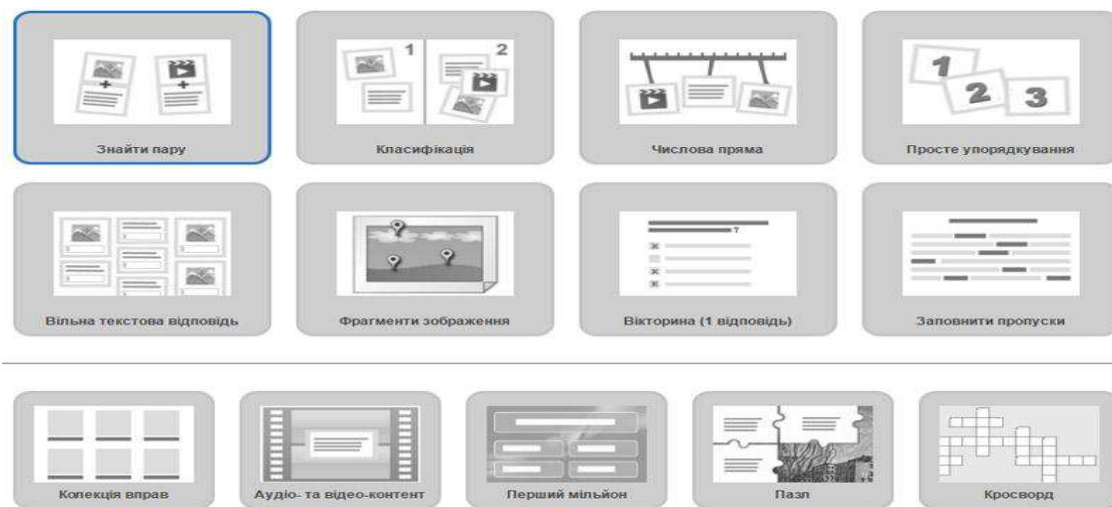

Рис. 1. Перелік шаблонів для створення інтерактивних мультимедійних вправ сервісу LearningApps.org

Наведемо приклад одного із завдань за шаблоном пазл, розробленого магістрантами (рис. 2).

Під час вивчення дисципліни «Соціально-комунікативна компетентність викладача вищого навчального закладу» магістранти отримали індивідуальні міні-проекти, для виконання яких вони мали розробити інтерактивні мультимедійні вправи з таких питань: методи та засоби формування соціально-комунікативної компетентності; соціальна й професійна комунікація викладача на основі партнерських моделей взаємодії та співробітництва; залучення ресурсів соціального середовища до освітнього процесу; професійно-педагогічна мова й мовлення – основа комунікації педагога; індивідуальний стиль мовлення викладача; мовленнєвий етикет та моделі взаємодії

„викладач-студент”; використання засобів комунікації з метою прищеплення майбутнім фахівцям духовно-моральних, загальнолюдських цінностей в оточуючому соціально-професійному просторі; методи проектування теоретичних моделей, що відображають принципи поведінки в сучасному соціумі; включення студента в соціально-комунікативну діяльність; створення в процесі навчання суб’єкт-суб’єктної взаємодії; самовизначення й самоорганізація викладача вишу з метою розвитку соціально-комунікативної компетентності для успішної професійної діяльності. Усі матеріали були обговорені. Магістранти отримали доступ до матеріалів кожного однокласника.

Практика показала, що використання інтерактивних мультимедійних вправ є доцільним з метою активізації пізнавальної мотивації магістрантів; залучення магістрантів до вирішення обговорюваних проблем, перенесення способів діяльності в нові ситуації; більш гнучкого і гуманного контролю за засвоєними знаннями і набутими вміннями; розвитку особистісної рефлексії магістрантів. Дані вправи можна використовувати як вид самостійної проектної діяльності – магістранти можуть підготувати інтерактивну гру або цикл ігор (індивідуально або мікрогрупами) як інструмент формуючого оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

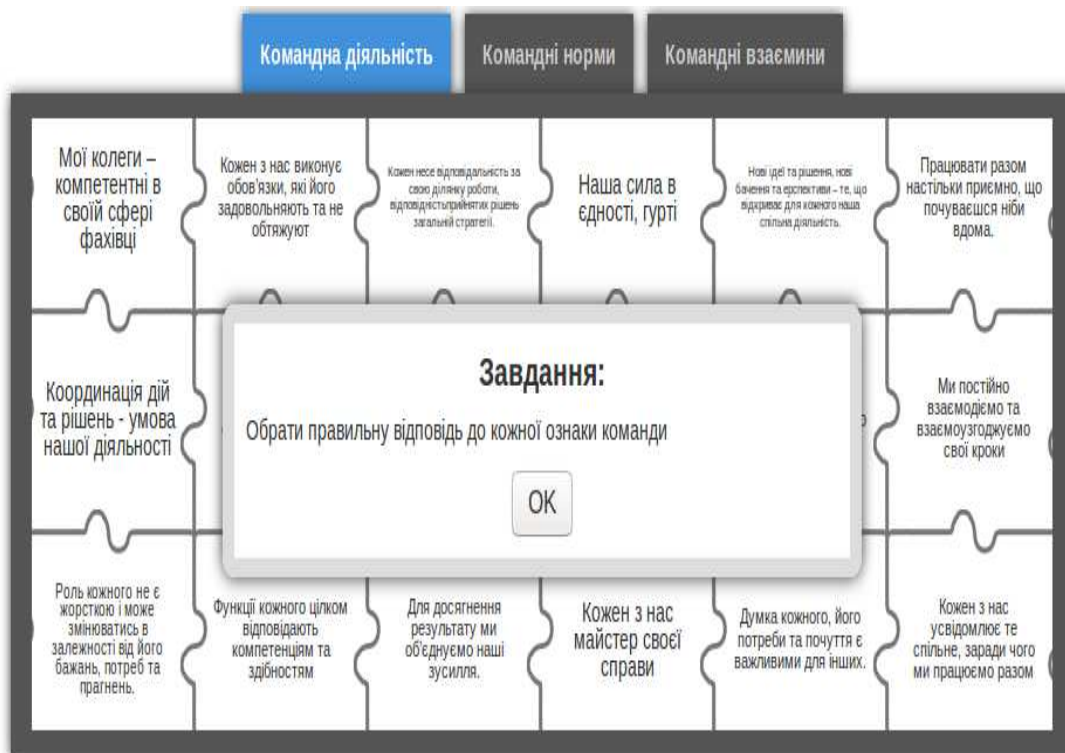

Рис. 2. Приклад інтерактивної мультимедійної вправи «Експертна оцінка команди»

У процесі розвитку соціально-комунікативної компетентності магістрантів широко використовували *електронну пошту* як засіб реалізації пролонгованого проекту (має подовжений термін виконання), спрямованого на збір даних та необхідної інформації, спрямованої на встановлення професійно спрямованих контактів з магістрантами – майбутніми викладачами вищих навчальних закладів, психологів, які навчаються у вишах Польщі (Вища школа управління охороною праці (WSZOP) м. Катовіце; Жешувський університет; Університет «Хуманітас» м. Сосновець). Спілкування, опосередковане електронним листуванням, допомагало магістрантам отримати інформацію про соціокультурні детермінанти розвитку соціально-комунікативної компетентності викладача вишу; соціальні та комунікативні ролі

викладача; позиційно-рольові особливості безпосередньої та опосередкованої взаємодії викладача із суспільством; способи спілкування викладача в процесі виконання різних соціальних і професійних ролей; прогнозування й профілактику конфліктів в освітянському просторі викладача вишу тощо. У магістрантів значно підвищувався інтерес до нової інформації, зростало бажання осмислити її, поділитися новим знанням з оточуючими, застосувати знання й уміння в конкретній ситуації.

Особливого значення в процесі розвитку соціально-комунікативної компетентності магістрантів надавали *організації проектної діяльності в середовищі соціальних мереж* (LinkedIn, Facebook, Twitter), яка передбачає розподіл магістрантів на мікрогрупи, їх узгоджену діяльність, демонстрацію навичок командної роботи, інформаційно-комунікаційних умінь для вирішення професійних та соціальних проблем. Виконання проектів передбачало певну етапність дій: підготовка (визначення теми й мети проекту); планування (визначення джерел, засобів збору, методів аналізу інформації, засобів представлення результатів; встановлення критеріїв оцінки результату й процесу); збір інформації (спостереження, робота з літературою, анкетування експеримент); аналіз (аналіз результатів, формулювання висновків); подання й оцінка результатів (усний, письмовий звіт, оцінка результатів і процесу дослідження) [14, с. 154-155].

Так у межах вивчення дисципліни «Професійно-педагогічна комунікація» було підготовлено й реалізовано проект «Електронні зустрічі фахівців» (передбачалось використання електронної дошки оголошень, електронної пошти, телеконференції, чату), який спрямовувався на формування у магістрантів таких інформаційно-комунікаційних умінь: знаходити однодумців, партнерів у професійних соціальних мережах, володіти партнерськими моделями взаємодії та співпраці із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних засобів; реалізовувати власні професійні потреби і цілі шляхом створення партнерських стосунків з іншими особами згідно з їхніми очікуваннями, потребами і цілями. Під час виконання проектного завдання магістранти використовували як безпосереднє, так і мережне спілкування, підтримуючи зв'язки за допомогою різних інструментів (чат, веб-форум, блог, живий журнал) та обговорюючи алгоритм виконання поставленого завдання. По завершенню вони мали зробити презентацію, розподіляючи матеріал за принципом рівності учасників. Протягом експерименту „гостями” магістрантів стали: доктор педагогічних наук, професор А. Сущенко, доктор педагогічних наук, професор Т. Сущенко, доктор педагогічних наук, професор О. Павленко, доктор педагогічних наук, професор Г. Локарева та ін.

Крім зазначеного, магістрантам було запропоновано підготувати проект „Створення тематичного веб-сайту професійно-педагогічної спрямованості”, зорієнтований на збирання та структурування необхідної інформації, генерування ідей щодо структури та змісту тематичного веб-сайту. Результатом виконання проекту стали: конкурс презентацій соціально-комунікативної педагогічної тематики, глосарій викладача вишу на основі гіперпосилань, інтерактивний кросворд, вікторина. Під час виконання проектів магістранти створювали лепбуки (папки з вкладеними міні-книжками, віконечками, малюнками, іграми» [15, с. 7]), які надавали їх навчальній діяльності дослідницького, ігрового характеру.

Підвищенню активності магістрантів у соціальному й культурно-освітньому середовищі сприяла їх участь у роботі «Психологічної майстерні», де провідні психологи-практики Дніпропетровщини й України двічі на місяць проводили Skype майстер-класи («Соціальні та комунікативні ролі викладача», «Комунікативні стратегії як способи організації мовленнєвої поведінки відповідно до задуму, інтенцій комунікантів», «Попередження і регулювання конфліктів в освітянському

середовищі»), вебінари («Моральні колізії в різних педагогічних ситуаціях, прогнозування результатів своїх дій», «Механізми оптимізації педагогічного спілкування, шляхи виходу з конфліктних ситуацій»), тренінги-семінари («Самооцінка раціональної поведінки у конфлікті», «Комунікативність», «Майстри взаємодії», тренінги лідерських, комунікативних якостей та ін.). Такі види діяльності забезпечували розвиток мовленнєвих, інтерактивних умінь, соціального інтелекту, емпатії, рефлексії.

Дослідження показало, що забезпечення розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вишів засобами веб-орієнтованих технологій уможлиблює низка *педагогічних умов*: створення атмосфери шанобливого ставлення до online - взаємодії в системах «викладач – магістрант», «магістрант – магістрант», «магістрант – магістранти» в освітньому середовищі вишу; внутрішній бенчмаркінг (процес виявлення, вивчення та адаптації кращої практики й досвіду інших організацій та їх працівників для вдосконалення діяльності власної організації та її працівників) діяльності кафедр закладу освіти; високий рівень компетентності викладачів вишу у здійсненні online - комунікації й взаємодії; забезпечення психолого-педагогічного супроводу навчальної діяльності магістрантів.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи зазначимо, що магістерська підготовка майбутніх викладачів вищої школи потребує впровадження веб-орієнтованих технологій, які необхідно розглядати як засоби формування їх професійної, зокрема соціально-комунікативної, компетентності.

Показано доцільність послугування LearningApps.org як конструктором для розробки інтерактивних вправ, електронною поштою як засобом реалізації пролонгованого проекту, соціальними мережами для здійснення проектної діяльності. Практика довела, що використання веб-технологій під час реалізації технології розвитку соціально-комунікативної компетентності майбутніх викладачів вищої школи в процесі проведення аудиторних та позааудиторних занять дозволило магістрантам набути знань щодо соціально-комунікативної компетентності викладача закладу вищої освіти, морально-етичних засад професійно-комунікативної міжособистісної взаємодії; розвинути соціально-комунікативні уміння (мовленнєві, невербальні, комунікативні, інтерактивні, соціальні, інформаційно-комунікаційні), особистісні якості (соціальний інтелект, здатність до емпатії; рефлексія); оволодіти технікою управління соціально-комунікативною діяльністю. З огляду на вищезазначене, вбачаємо, що системне впровадження веб-орієнтованих технологій у процес магістерської підготовки майбутніх викладачів вищої школи є перспективним напрямом розвитку їх соціально-комунікативної компетентності.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо у використанні інших сервісів, зокрема Wizer.me як інструменту для створення інтерактивних робочих аркушів із завданнями і вправами, зокрема на основі відео, та Kaizena – сервісу, який дозволяє організувати роботу магістрантів в мікрогрупах, взаємодіяти між собою різними способами, отримувати коментарі. Лише за таких умов можна розраховувати на підготовку викладачів вишів, які відповідають стрімко зростаючим вимогам суспільства до якості їх професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Т. С. Кошманова, "Развиток педагогической освіти у США (1960-2000 pp.)", дис. д-ра пед. наук, Ін-т пед. і псих. проф. освіти Академії пед. наук України, Київ, 2002.
- [2] W. Kowalczyk, "Badania nad systemami oświatowo-wychowawczymi", *Paradygmaty oświatowe i edukacja nauczycieli*. Warszawa-Kraków, Polska: Wzszsza Szkoła Pedagogiczna ZNP Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, 2010.
- [3] А. В. Соколова, "Професійна підготовка вчителя у системі педагогічної освіти Англії і Шотландії", автореф. дис. канд. пед. наук, Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, Одеса, 2009.
- [4] Е. А. Попова, и И. Д. Белоновская, *Теория и практика развития социально-коммуникативной компетентности сотрудников полиции в условиях среднего профессионального образования*. Оренбург, Россия: ООО ИПК «Университет», 2015.
- [5] А. А. Гайдаржи, Е. А. Двинянинова, И. С. Корниенко, и С. В. Шарыпова, "LearningApps – сервис для создания интерактивных заданий-тренажеров". [Электронный ресурс]. Доступно: http://it-pedagog.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=385. Дата звернення: Лютий 27, 2018.
- [6] М. В. Гулакова, и Г. И. Харченко, "Интерактивные методы обучения в вузе как педагогическая инновация", *Концепт*, № 11. [Электронный ресурс]. Доступно: <http://ekoncept.ru/2013/13219.html>. Дата звернення: Трав. 03, 2018.
- [7] Ю. С. Овчинникова, и А. В. Забродина, "Формирование икт-компетенций на примере использования веб-сервиса learningapps.org (конструктор интерактивных упражнений)", *Современные информационные технологии: теория и практика*. Череповец, Россия: Череповецкий государственный университет, 2016.
- [8] С. Д. Максименко, К. С. Максименко, та М. В. Папуча, *Психология личности*. Київ, Україна: ТОВ "КММ", 2007.
- [9] Т. O'Reilly, "What Is Web 2.0", *Media*. [Электронный ресурс]. Доступно: <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>. Дата звернення: Черв. 23, 2015.
- [10] Learning.Apps.org. [Электронный ресурс]. Доступно: <https://learningapps.org/about.php>. Дата звернення: Трав. 03, 2017.
- [11] Е. В. Никитина, "Применение сервиса LearningApps.org при обучении бакалавров педагогического образования", *Молодой ученый*, № 18, 2018. [Электронный ресурс]. Доступно: <https://moluch.ru/archive/204/49974/>. Дата звернення: Трав. 08, 2018.
- [12] С. Д. Патаракин, *Створення учнівських, студентських і викладацьких спільнот на базі мережесевих сервісів Веб 2.0*. Київ, Україна: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2007.
- [13] А. М. Хайбулаева, "Использование технологий web 2.0 в преподавании английского языка", *Проблемы и перспективы развития образования в России*, № 24, с. 105-109, 2013.
- [14] О. М. Пехота та ін., *Освітні технології*. Київ, Україна: А.С.К., 2001.
- [15] А. О. Platsok & V. V. Olijnyk, *Using the technology of "lapbook" in working with preschoolers: a teaching manual*. Vinnitsa, Ukraine: ММК, 2017. [Электронный ресурс]. Доступно: <https://dorobok.edu.vn.ua/article/pdf/2043>. Дата звернення: Трав. 03, 2018.

Матеріал надійшов до редакції 24.05.2018 р.

РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНО-КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ВУЗА СРЕДСТВАМИ ВЕБ- ОРИЕНТИРОВАННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Волкова Наталия Павловна

доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики и психологии
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепр, Украина
ORCID ID 0000-0003-1258-7251
nrvolkova@yahoo.com

Верченко Лидия Сергеевна

аспирантка кафедры педагогики и психологии
Университет имени Альфреда Нобеля, г. Днепр, Украина
ORCID ID 0000-0002-5437-9787
lydiaverchenko@gmail.com

Аннотация. В статье затронута проблема развития социально-коммуникативной компетентности будущих преподавателей высшей школы средствами веб-ориентированных технологий. Представлен анализ подходов ученых к организации социально-коммуникативной подготовки будущих преподавателей высших учебных заведений. Показано, что среди средств формирования указанной компетентности ученые выделяют информационно-коммуникационные технологии, в частности веб-ориентированные, которые имеют значительные дидактические и коммуникативные возможности. Акцентируется внимание на сущности социально-коммуникативной компетентности будущих преподавателей высшей школы, ее структуре (мотивационно-ценностный, когнитивный, операционно-деятельностный, личностный компоненты). Представлен опыт использования отдельных веб-ориентированных технологий с целью развития социально-коммуникативной компетентности будущих преподавателей вузов. В статье приведены примеры реального применения сервиса LearningApps.org как конструктора для создания интерактивных мультимедийных упражнений с помощью различных шаблонов. Использование интерактивных упражнений позволяет активизировать познавательную мотивацию магистрантов, привлечь их к решению обсуждаемых проблем, развивать коммуникативные умения и рефлексивность; более гибко осуществлять контроль за усвоенными знаниями и умениями. Приведен пример использования электронной почты для реализации пролонгированного проекта, направленного на установление профессионально направленных контактов с будущими преподавателями высших учебных заведений, психологов, обучающихся в вузах Польши. Раскрыты особенности организации проектной деятельности в среде социальных сетей, направленной на развитие навыков командной работы, информационно-коммуникационных умений для решения профессиональных и социальных проблем. В статье акцентируется на целесообразности внеаудиторной работы (Skype мастер-классы, вебинары и др.) с целью развития у магистрантов речевых, интерактивных умений, социального интеллекта.

Ключевые слова: социально-коммуникативная компетентность; будущий преподаватель вуза; веб-ориентированные технологии; сервис LearningApps.org.

DEVELOPMENT OF SOCIAL-COMMUNICATIVE COMPETENCY OF HIGHER INSTITUTIONS' FUTURE INSTRUCTORS BY MEANS OF WEB-ORIENTED TECHNOLOGIES

Nataliia P. Volkova

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology
Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-1258-7251
npvolkova@yahoo.com

Lydiia S. Verchenko

PhD student of the Department of Pedagogy and Psychology
Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-5437-9787
lydiaverchenko@gmail.com

Abstract. The article discusses the issues of social-communicative competency development of higher institutions' future instructors by means of web-oriented technologies. It presents the analysis of different scientific approaches to the organization of social-communicative training of higher institutions' future instructors. The authors state that among the means of the above-mentioned competency development scientists distinguish information and communication technologies, particularly web-oriented, as carrying a significant didactic and communicative potential. Special focus is put on the essence of the social-communicative competency of higher institutions' future instructors and on its structure (motivational and axiological component, cognitive, operational-pragmatist, personal components). The experience of LearningApps.org service, e-mail, and social networks' application to the process of higher institutions future instructors' social-communicative competency development is explained. The article gives examples of the LearningApps.org service's implementation into real learning scenarios as a constructor for creating interactive multimedia exercises based on a variety of templates. The application of interactive exercises provides an opportunity to intensify cognitive motivation of

master students, involve them in solving the discussed problems, develop communicative skills and reflection; gives a more flexible control of the acquired knowledge and skills. The example of the e-mail usage as a tool to implement a long-term project aimed at establishing professionally directed contacts with future teachers of higher educational institutions and psychologists who study at universities in Poland is provided. The peculiarities of the project work organization in social network environment, aimed at developing teamwork skills, information and communication skills for solving professional and social problems are revealed. The article underlines the expediency of extra-curricular activities (Skype workshops, webinars, etc.) for the development of spoken and interactive skills, as well as social intelligence of master students.

Keywords: social-communicative competency; higher institutions' future instructor; web-oriented technologies; LearningApps.org service.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] T. S. Koshmanova, "Pediatric pedagogy in the United States (1960-2000)", dis. Dr. ped. science, Institute of Ped. and Psych. of Profess. Educ. of the Academy of Ped. Sciences of Ukraine, Kyiv, 2002.(in Ukrainian)
- [2] W. Kovalchuk, "Research on educational and upbringing systems", *Educational paradigms and teacher education*. Warsaw-Krakow, Poland: Pedagogical School of the ZNP Pedagogical University KEN, 2010. (in Polish)
- [3] A. V. Sokolova, "Professional training of teachers in the system of pedagogical education in England and Scotland", Abstract. dis. Cand. ped. science, South Ukrainian State Ped. University. K. D. Ushinsky, Odessa, 2009. (in Ukrainian)
- [4] E. A. Popova, & I. D. Belonovskaia, *Theory and practice of development of social and communicative competence of police officers in conditions of secondary vocational education*. Orenburg, Russia: LLC IPK "University", 2015.(in Russian)
- [5] A. A. Haidarzi, E. A. Dvinianinova, I. S. Kornienko, & S. V. Sharypova, "LearningApps – service for creation of interactive tasks-simulators". [online]. Available: http://it-pedagog.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=385. Accessed on: February 27, 2018.(in Russian)
- [6] M. V. Hulakova & H. I. Kharchenko, "Interactive methods of teaching in higher education as a pedagogical innovation", *Concept*, no 11. [online]. Available: <http://ekoncept.ru/2013/13219.html>. Accessed on: May 03, 2018. (in Russian)
- [7] Yu. S. Ovchinnikova, & A. V. Zabrodina, "Formation of ICT competencies based on the example of using the web-service learningapps.org (constructor of interactive exercises)", *Modern information technologies: theory and practice*. Cherepovets, Russia: Cherepovets State University, 2016. (in Russian)
- [8] S. D. Maksymenko, K. S. Maksymenko, & M. V. Papucha, *Psychology of personality*. Kyiv, Ukraine: LLC "KMM", 2007.(in Ukrainian)
- [9] T. O'Reilly, "What Is Web 2.0", *Media*. [online]. Available: <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>. Accessed on: June 23, 2015. (in English)
- [10] Learning.Apps.org. [online]. Available: <https://learningapps.org/about.php>. Accessed on: May 03, 2017. (in English)
- [11] E. V. Nikitina, "Application of the LearningApps.org service in teaching bachelors of teacher education", *Young Scientist*, no 18, 2018. [online]. Available: <https://moluch.ru/archive/204/49974/>. Accessed on: May 08, 2018. (in Russian)
- [12] E. D. Patarakin, *Creation of student, student and teaching communities on the basis of network services Web 2.0*. Kyiv, Ukraine: Teaching method. Center "Consortium for the Improvement of Management Education in Ukraine", 2007. (in Ukrainian)
- [13] A. M. Khaibulaeva, "Using web 2.0 technologies in teaching English", *Problems and prospects of the development of education in Russia*, no 24, pp. 105-109, 2013. (in Russian)
- [14] O. M. Pekhota, et al., *Educational technologies*. Kyiv, Ukraine: A.C.K., 2001. (in Ukrainian)
- [15] A. O. Platsok & V. V. Olijnyk, *Using the technology of "lapbook" in working with preschoolers: a teaching manual*. Vinnitsa, Ukraine: MMK, 2017. [online]. Available: <https://dorobok.edu.vn.ua/article/pdf/2043>. Accessed on: May 03, 2018. (in English)

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.